

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Jihočeský kraj má mezi kraji dlouhodobě nejnižší hustotu zalidnění (65,1 obyvatel na km² v roce 2023), okres Prachatice má nejnižší hustotu zalidnění mezi všemi okresy Česka (37,4 obyvatel na km²). Nejvíce zalidněný je SO ORP České Budějovice, naopak nejméně SO ORP Vimperk.
- V Jihočeském kraji je nadprůměrný podíl obcí s malým počtem obyvatel. Méně než 100 obyvatel mělo v roce 2023 celkem 87 jihočeských obcí, v těchto malých obcích žil však nepatrný podíl obyvatel (0,9 %).
- Celkem 63,4 % obyvatel kraje žilo ve městech, v krajském městě mělo bydliště téměř 15 % obyvatel kraje.
- V důsledku výrazné migrace ze zahraničí, převážně z Ukrajiny, se v letech 2022 a 2023 ve všech městech a ve většině obcí zvýšil počet obyvatel.
- V roce 2023 se v Jihočeském kraji živě narodilo 5 349 dětí, což bylo nejméně v dlouholeté historii. V kraji byl přirozený úbytek v roce 2023 druhý nejvyšší v dlouhodobě sledované historii (-2,4 ‰).
- V roce 2023 byl v kraji průměrný věk matky při narození dítěte 30,8 let, při narození prvního dítěte 29,1 let.
- Mimo uzavřené manželství se v roce 2023 v Jihočeském kraji narodila téměř polovina dětí.
- V roce 2023 bylo v kraji zaznamenáno celkem 1 637 potratů, což bylo nejméně v dlouhodobé historii.
- Nemoci oběhové soustavy byly v roce 2023 opět nejčastější příčinou smrti (34,0 %). Jednalo se především o ischemické choroby srdeční.
- Muži narození v letech 2022 až 2023 v Jihočeském kraji mají před sebou přibližně 76,92 let, ženy 82,32 let.
- V letech 2022 a 2023 se v kraji sňatečnost po koronavirových letech zvýšila. V roce 2023 bylo v kraji při sňatku ženichům v průměru 38,3 let a nevěstám 35,3 let. Rozvodovost v kraji byla druhá nejnižší od roku 1990.
- Průměrný věk obyvatel kraje byl 43,3 let, (muži 42,0 let; ženy 44,6 let). V roce 2022 bylo v kraji zaznamenáno mírné snížení průměrného věku. Důvodem byla pravděpodobně migrace ze zahraničí, kdy se do republiky přistěhovaly převážně mladší osoby (ženy s dětmi) v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině.
- Poměr mezi aktivní a neaktivní složkou obyvatelstva (děti a senioři) se stále zvyšuje. Podíl dětské věkové skupiny v roce 2023 činil 15,7 %. Výrazněji rostla seniorská složka (21,5 %) a naopak se zmenšoval podíl osob v produktivním věku (62,8 %).
- Cizinci (bez azylantů) se v kraji na obyvatelstvu podíleli ze 6,8 %. Z celkového počtu cizinců (podle státního občanství) byli v roce 2023 nejvíce zastoupeni obyvatelé Ukrajiny (60,2 %).

Sociální vývoj

- Podle VŠPS žilo v kraji v roce 2023 celkem 532,3 tis. osob starších 15 let. Z nich téměř 58 % spadalo do kategorie ekonomicky aktivních. Nárůst počtu ekonomicky neaktivních trvá již třetím rokem. Míra ekonomické aktivity v roce 2023 dosáhla 57,8 % a meziročně vzrostla.
- Zaměstnaných oproti roku 2022 přibývalo a převažovali mezi nimi zaměstnanci. Více než polovina zaměstnaných působila v terciárním sektoru.
- Obecná míra nezaměstnanosti v kraji meziročně mírně stoupla na hodnotu 1,7 %, i přesto byla třetí nejnižší mezi kraji. Ženy vykazovaly vyšší hodnoty míry nezaměstnanosti než muži.

- K 31. 12. 2023 bylo na jihu Čech zaměstnáno téměř 35 tis. cizinců, z nichž téměř 40 % byly ženy.
- Podle údajů MPSV počet uchazečů o práci v kraji koncem roku 2023 meziročně stoupl, naopak došlo ke snížení nabídky volných pracovních míst v evidenci úřadů práce.
- Podle šetření Životní podmínky patřila třetina domácností do skupiny s čistým měsíčním příjmem 15 až 20 tis. Kč na osobu. Náklady na bydlení od roku 2020 rostou.
- Průměrná hrubá měsíční mzda podle rezortního šetření dosáhla v roce 2023 v Jihočeském kraji výše 42 028 Kč a ve srovnání s průměrem Česka byla o téměř 4 tis. Kč nižší. Medián mezd činil 37 542 Kč.
- Ve školním roce 2023/24 poprvé po 12 letech ubylo žáků na základních školách. Škol a tříd v kraji naopak přibývalo.
- Meziročně na jihu Čech klesl počet lékařů, pokles byl zaznamenán také u stomatologů a samostatných ordinací praktických lékařů a gynekologů. V kraji na 1 lékaře připadalo v roce 2022 v průměru 241 osob. Počet lůžek v jihočeských nemocnicích v roce 2022 stagnoval, meziročně však přibýlo případů hospitalizace, a to téměř o 7 tisíc. Průměrná ošetrovací doba činila 5,3 dne.
- Výdaje na dávky nemocenského pojištění od roku 2021 klesají, téměř tři čtvrtiny prostředků připadají na výplatu nemocenského. Výdaje na dávky otcovské poporodní péče se mezi roky 2021 a 2022 zdvojnásobily v roce 2023 však mírně poklesly.
- Ačkoli populace stárne a seniorů přibývá, počet lůžek v domovech pro seniory se paradoxně snížil. Naopak se zvýšila kapacita domovů se zvláštním režimem.
- Držitelů průkazů osob se zdravotním postižením oproti roku 2022 přibýlo, převažovaly mezi nimi ženy a osoby starší 65 let.
- Počet příjemců důchodů se v kraji ke konci roku 2023 po třech letech znovu zvýšil, zejména díky přírůstku mužů. Zvýšil se také počet těch, kteří využili možnosti předčasného odchodu do důchodu.
- Kriminalita v Jihočeském kraji zůstala na úrovni předchozího roku, nepatrně však klesla objasněnost. Více než polovinu trestných činů spáchaly osoby opakovaně trestané. Dopravních nehod na jihu Čech meziročně mírně přibýlo a věcná škoda vzrostla o 17,5 %.
- Jihočeští hasiči zasahovali v roce 2023 u 1 171 požárů, což bylo o desetinu méně než v roce předchozím. Přímá škoda způsobená požáry byla nejvyšší v dlouhodobé historii.

Ekonomický vývoj

- Regionální HDP ve srovnatelných cenách v Jihočeském kraji po propadu v pandemickém roce 2020 klesal i další dva roky. Ve většině krajů i v celém Česku již HDP v s. c. od roku 2021 roste.
- Kraj si ve vztahu k Česku pohoršil. Jeho podíl na republikovém HDP v roce 2022 byl nejnižší v historii (4,6 %). V regionálním žebříčku podle HDP na 1 obyvatele se kraj zařadil až na desáté místo.
- V roce 2022 klesla v kraji hrubá přidaná hodnota (HPH) průmyslu a snížil se i její podíl ve struktuře regionální HPH, výrazně klesl i proti roku 2019. Většina odvětví svůj podíl na HPH zvýšila, nejvíc obchod, doprava, ubytování a stravování a veřejná správa, vzdělávání, zdravotní a sociální služby.
- Tvorba hrubého fixního kapitálu se v posledních pěti letech zvyšovala s výjimkou roku 2020. Míra investic se v roce 2022 zvýšila na 27,8 % a byla, po sedmi podprůměrných letech, nadprůměrná.

- Výdaje na výzkum a vývoj v kraji se po propadu v roce 2020 od roku 2021 zvyšovaly a v roce 2022 byly nejvyšší v historii. Jejich podíl na regionálním HDP v roce 2022 byl 1,3 % a byl podprůměrný.
- Počet subjektů evidovaných v registru ekonomických subjektů se v roce 2023 snížil o 10 %. Činnost ukončily většinou neaktivní fyzické osoby, pravděpodobně kvůli povinnosti využívat datové schránky.
- Sklizeň obilovin, brambor a píce byla v roce 2023 meziročně nižší, sklizeň řepky vyšší. V živočišné výrobě rostla výroba mléka, díky vyšší dojivosti, a klesala výroba jatečných prasat a snáška vajec.
- Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy velkých průmyslových podniků Jihočeského kraje rostly od roku 2021 pomaleji než v Česku.
- Spotřeba elektřiny v roce 2023 byla nižší než před pěti lety, v jižních Čechách byl pokles druhý nejhlubší ze všech krajů. Na rozdíl od většiny krajů klesla také spotřeba elektřiny jihočeských domácností.
- Objem stavebních prací „S“ provedených na území kraje v posledních třech letech rostl, v roce 2023 byl nejvyšší od začátku tisíciletí. Polovinu z objemu „S“ na území kraje tvořily inženýrské stavby.
- V roce 2021 bylo v kraji zahájeno nejvíce bytů za posledních 30 let, v letech 2022 a 2023 již byla zahájena výstavba bytů výrazně nižší. Počet dokončených bytů se v posledních třech letech zvyšoval a v roce 2023 byl dokončen druhý nejvyšší počet za posledních 30 let.
- Cestovní ruch, po ochromení kvůli pandemii, v letech 2022 a 2023 ožíval, ale v kraji zatím nepřekonal předpandemické výsledky, v roce 2023 mu chybělo do počtu hostů 8 % a do počtu přenocování 0,3 %.

Životní prostředí

- Chráněná území v kraji zaujímají největší plochu ze všech krajů Česka, rozkládají se na více než 2 tis. km².
- Podíl orné půdy v kraji se nadále snižoval ve prospěch podílů ploch trvalých travních porostů. V roce 2023 se lesní plocha ve všech okresech kraje mírně zvýšila, ale ve většině okresů poklesly podíly výměry ostatních ploch.
- Dlouhodobě se rozšiřovala plocha ekologického zemědělství. Největší podíl ekologicky obhospodařované půdy byl na jihu Čech.
- V roce 2023 pokračoval pokles objemu těžby dřeva v kraji, meziročně bylo vytěženo o téměř 18 % méně dřeva bez kůry; převážně se těžil smrk. Také se výrazně snížil objem nahodilé těžby, kde převažovala již druhým rokem těžba v důsledku živelních příčin.
- V Jihočeském kraji bylo v roce 2023 zásobováno pitnou vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu celkem 90,2 % obyvatel. Cena vodného i stočného byla v kraji, i přes zvýšení, stále nižší než celorepublikový průměr.
- Kvalita ovzduší na jihu Čech patří v Česku dlouhodobě k nejlepším.
- Produkce komunálního odpadu se na jihu Čech meziročně zvýšila, na jednoho obyvatele kraje v roce 2023 připadalo 553 kg odpadu.

